УДК 348:34.07:94(4)XIII:930.1(091)
DOI https://doi.org/10.32837/apdp.v0i93.3312

В. А. Санжаров

ІНСТИТУЦІЙНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПАПСЬКОГО ПРАВОСУДДЯ З ПОВНОПРАВНОЮ ЮРИСДИКЦІЄЮ У XIV СТОЛІТТІ: РИМСЬКА РОТА

Постановка проблеми. В середні віки судовій діяльності, незалежно від того, чи вона ще пов'язана з іншими владними функціями, чи вже незалежна та «автономна», надавалося особливе значення. Швидкий розвиток папської адміністрації супроводжувався професіоналізацією та консолідацією її юрисдикції. Папське судочинство поступово зростало і розвивалося протягом XII-XIV ст. Вже в «Декреті» Граціана приділяється увага процесуальним нормам канонічного судочинства [1, с. 211–232]. Повноваження та функції суддів були делегованими (папою) та обмеженими: папські аудітори лише проводили розслідування та слухання справи. Вироки за нечастими винятками виносив сам понтифік. Двісті років по тому кількість справ, що надходили на розгляд Святого Престолу в першій інстанції або за апеляцією, збільшилася настільки, що нагальною необхідністю стали спеціалізація та поділ судової влади. Інститут римської Роти, організаційно оформлений римськими папами авіньйонського періоду, є найстарішим трибуналом у світі, який все ще існує [2, с. 250].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В 1994 р. Й. Мецлер здійснив посмертне видання «Інвентаря (опису) Архіву Святої римської Роти» видатного знавця папських фінансів і дослідника папського судочинства Германа Гоберга, з 1950 р. архіваріуса, а з 1956 по 1980 рр. віце-префекта Таємних Архівів Ватикану [3]. Це стимулювало зростання сучасного дослідницького інтересу як до вивчення етапів інституційного розвитку папського трибуналу (суду), так і до діяльності папських аудіторів (суддів) в окремі історичні періоди, щодо окремих територій та категорій справ [4; 5, с. 125–154]. В перші півтора десятиріччя XXI ст. з'являються роботи С. Герінга, А. Паравічіні Бальяні, А. Сантанджело Кордані, К.В. Ньорра, С. Кіллерманна, К. Салонена [4; 5; 6; 7]. В 2012 р. в Торонто на 14-му Міжнародному конгресі середньовічного канонічного права (International Congress of Medieval Canon Law), які відбуваються раз на чотири роки по черзі в Америці і Європі, К. Салонен наполягав на необхідності перегляду центральних питань, пов'язаних з діяльністю Роти в Середні віки (категорії справ, їх географічне походження, тривалість судових процесів) [8, с. 581–588].

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є структурний аналіз вищої судової та апеляційної інстанції християнського світу у XIV ст. після набуття сталості і завершеності корпусу канонічного права, оцінка стану та проблем вивчення правового підгрунтя, організаційної структури та особливостей функціонування папського судочинства, набуття папським трибуналом функцій трактування та подальшого розвитку канонічного права.

© В. А. Санжаров, 2022

Виклад основного матеріалу. В авіньйонський період (1305-1378) організаційна структура папського правосуддя набула закінченого вигляду [4; 6, с. 51–73; 5, с. 32–41; 9, с. 877–928; 10]. При Клементі V та Іоанні XXII папське правосуддя отримало організаційне оформлення з повноправною юрисдикцією, як палата слухань апостольського палацу. Але поряд з новими продовжують існувати і три традиційні суди (трибунали) при папському дворі: консисторіальний, трибунал кардиналів і палата суперечливих грамот. Папа та кардинали розбирають у консисторії «всі скарги, доноси, звинувачення та інші звернення сторін» (querele, denuntiatio, accusatio et alie jurgantium cause). Адвокати консисторії, зареєстровані у реєстрах канцелярії, повідомляють сутність справи. За ними стоять основні зацікавлені сторони, прокурори та promoteurs des causas, які, при необхідності, уточнюють деталі або розтлумачують окремі норми права. Поки вони виступають, протилежний бік має мовчки без гучних протестів слухати. З дозволу папи обвинувачувана сторона може подати свої звинувачення або захист. У 1348 р. неаполітанська королева Джованна, звинувачена у змові з метою умертвіння свого першого чоловіка Андрія Угорського, захищала себе з такою щирістю, що папа та кардинали оголосили, що переконані у її невинності. Коли справа (litige) не є особливо важливою Святий Престол спеціальною буллою делегує повноваження розгляду місцевим суддям – як правило, трьом. У їх компетенції поінформувати про справу, вислухати сутність справи (vocatis qui fuerint evocandi), опитати представників обох сторін (auditis hinc inde propositis) і винести рішення, що не підлягає оскарженню (quod justum fuerit, appellatione remota, decernatis). Для забезпечення щирості та правдивості свідчень та дієвості вироків уповноваженим дозволяли використання церковних цензур [5, с. 42–55; 7].

Кримінальна процедура складніша [7]. У 1339 р. розбиралася справа 4 ченців абатства Булбон, які займалися чаклунством, заклинаннями та алхімією. Папа Бенедикт XII зажадав від абата Дюрана таємно провести розслідування, захопити книги, папери та effets обвинувачених і не дати їм можливості втекти. Крім того, будь-хто, хто перешкоджав діяльності папського уповноваженого, піддавався церковним цензурам, а будь-яка апеляція на його дії оголошувалась недійсною. Досьє проведеного абатом Дюраном розслідування переконало папу у винності ченців. Папські комісари абати Булбон та Бердуе від початку ведуть розслідування на місці, а рішення приймається в Авіньйоні. Якщо справедливість поданого позову встановлена, папська булла викликає протилежну сторону до суду на певний строк під загрозою цензур або визначає суддів-виконавців. Рішення про інформування зацікавленої сторони вивішують на дверях церков, де ті, що викликаються до суду, живуть або володіють землею. Якщо виклик (citation) не подіяв, новопризначені папською буллою судді розслідують справу у загальному вигляді та виносять заочне рішення – відлучення від церкви (екскомунікація) та накладення інтердикту на землі.

Таким чином, завзятий порушник опиняється поза духовним і громадським життям. У XIV ст. відлучення тягло за собою поразку у цивільних правах, втрату дієздатності, а «через рік і день» конфіскацію майна і арешт. На практиці ці розпорядження рідко суворо дотримувалися у цивільних справах через недоброзич-

ливу позицію світської влади. У церковному праві покарання були жорсткішими, відлучений втрачав багато прав: право керувати або приймати обряди, відвідувати богослужіння, право на церковне поховання, право обирати і бути обраним на церковні бенефіції та пребенди, право на духовну юрисдикцію. Більше того, якщо прелат, порушуючи відлучення, проводив богослужіння, він тим самим іпсо факто позбавлявся чернецтва. Так що наполегливість була явищем рідкісним. Зазвичай викликаний до папського суду з'являвся в консисторії аби виправдатись особисто або через прокурора. Якщо сторони погоджувалися на компроміс, папа спеціальною буллою знімав відлучення, звільняв землі від інтердикту та призначав місцевих комісарів для виконання остаточного рішення. Люди середньовіччя мали смак до процедури. Вони не боялися ні тривалості процесу, ні витрат на судовий розгляд [5, с. 42–55; 7].

Крім консисторіального суду справи розглядали суд кардиналів та палата слухань апостольського палацу. Персонал суду кардиналів був невеликим. Він складався з аудітора, судового виконавця, одного або декількох нотаріусів. Аудітор замінює кардинала, веде дізнання, вислуховує сторони, виконує процесуальні дії. Рішення виноситься кардиналом. Нотаріус або секретар записує заяви сторін та перебіг процесу. Він оформляє остаточне рішення, прийняте кардиналом та завірене його печаткою. Нотаріус надсилав рішення суду кардинала судовому виконавцю. Виконання судових рішень було пов'язане із виконанням більш менш символічних формальностей.

Роль кардинальських трибуналів була меншою для винесення остаточних рішень, ніж для слухання справ у короткій формі та передачі їх папі для винесення остаточного рішення. Скорочена процедура, заснована папою Клементом V (Clem. 2.1.2; 5.11.2) [11] була дуже популярна при авіньйонському дворі, оскільки реально скорочувала терміни судового розгляду. Спочатку заслуховувалася лібелла (акт, що містив короткий виклад вимоги позивача) у вигляді усної заяви у справі. Ця заява підсумовується нотарієм у acta causae, тому суддя і відповідач знають характер і предмет позову. Відповідача зазвичай викликають до судді. Суддя відхиляє всі умовні винятки і всі необґрунтовані заклики, натхненні духом прискіпливості, і не мають жодної іншої мети, окрім процедури. Формально litis contestatio не потрібне. Навпаки, клятви de calumnia і de veritate dicenda є гарантією, що ніхто не приховуватиме правду. Сторони надають докази для обговорення. Суддя обережно спрямовує адвокатів та прокурорів і припиняє надмірно численні та марні для справи свідчення. Він ставить сторонам питання, він виносить рішення, яке буде відредаговано і записано і в якому він відповідає за пунктами позову [5, с. 155–168].

На відміну від аудіторів папського палацу кардинали мають бути призначені папою із детально розробленою системою делегованих повноважень. Їхні трибунали – суди для виняткових випадків. Серйозний недолік кардинальського правосуддя: легатські місії різко обривали процес і тяжким доводилося звертатися до батька за призначенням нового судді. Але навіть якщо кардинал не залишав суду, справа могла затягуватися через непередбачені затримки. У момент заслуховування сторін він міг бути викликаний в папський палац для зустрічі важливих відвідувачів. Слухання переноситься на пізніший термін, який не уточнюється

через зайнятість судді. Прокурори від імені своїх клієнтів намагаються домогтися прихильності кардиналів подарунками – їстівним. Не в накладі і оточення кардинала, що забезпечує доступ до його особи [5, с. 18–31].

Палата слухань папського палацу з 1331 р. стала називатися трибуналом Роти. Його походження сягає початку XIV ст., коли 18.01.1307 р. Бернар Руйар був наділений повноваженнями розібратися у всіх судових процесах і прийнятих рішеннях з бенефіційних питань. Подібним чином судова справа від 23.02.1323 р. перед аудітором Жаном Пфеферліаром свідчить про перебіг розслідування за сім років до оприлюднення папської конституції «Ratio juris», яка регулювала діяльність Роти [9, с. 877–879].

Конституція «Ratio iuris» від 16 листопада 1331 р. папи Іоанна XXII складається з 45 статей [12, с. 84–91]. Перші 17 статей містять правила для аудіторів, які передбачають формальний одяг (ст. 1); необхідність пунктуальності та точності в роботі (ст. 2–5, 17); непідкупність і надійність (ст. 6); принесення присяги (ст. 7); розпорядок роботи Роти (ст. 8–10); керівництво нотаріусами (ст. 11–12); права «бідних» сторін (ст. 13); необхідність неупередженості (ст. 14–15); зобов'язання не розкривати зміст свідчень свідків (ст. 16). Решта конституції стосується нотаріусів. П'ять пунктів присвячені їх характеру та обов'язкам: вони повинні бути старанними у виконанні посадових обов'язків і не можуть вимагати гонорару понад зазначеного (ст. 18); вимоги до нотаріусів (ст. 19); заборона вимагати конкретну справу або діяти від імені більш ніж одного аудітора (ст. 20–21); відсутність наложниць (ст. 22). Наступні шість пунктів (ст. 23–29) детально описують їхні обов'язки, а статті 30–42 регулюють виплати за різні аспекти нотаріальної діяльності. Всім членам курії, які розглядали справи від імені папи, було наказано вимагати від своїх аудіторів і нотаріусів принесення такої ж присяги, як від персоналу Роти (ст. 43); та застосовувати ту саму систему зборів, як визначено вище (ст. 44). Стаття 45 наказувала мати дослівну копію конституції в Апостольській Камері і Римській Роті та щорічно читати вголос на першій офіційній сесії Роти на початку кожного судового року, тобто 1 жовтня або, якщо це був вихідний день, у перший день після судового засідання. Кожен аудітор і нотаріус були повинні мати при собі власну копію. Як свідчать джерела, це правило поважали.

Аудітори засідали щодня. У святкові дні вони вели засідання за наказом папи. Компетенція аудіторів не має обмежень: вони ведуть усі справи, передані їм папою чи віце-канцлером. Але їхня безумовна компетенція – всі справи щодо наділення (колацій) бенефіціями.

Того ж дня Іоанн XXII оприлюднив конституцію «Qui exacti temporis», яка регулювала функціонування іншого важливого папського трибуналу, палати суперечливих грамот (Audientia litterarum contradictarum) [6, с. 62–64]. Появі низки нормативних актів, що розвивали механізми папського управління та правосуддя, сприяв сплеск адміністративної реорганізації та впорядкованої бюрократизації, яку пов'язують з перенесенням папської курії в Авіньон, що вперше дало папству осілу резиденцію, яка географічно було набагато центральнішою, ніж Рим, для управління Церквою і тогочасним християнським світом [10; 13]. Папа Бенедикт XII (1334–1342) виділив окреме приміщення для засідань Роти у новому

папському палаці в Авіньоні. Булою «Ad regimen» від 10 січня 1335 р. папа зазначив, що аудітори становлять окрему категорію папських посадових осіб. При ньому був розроблений формуляр, що містив зразки для складання юридичних актів. Булла Бенедикта XII «Decens et necessarium» 26 жовтня 1340 р. детально розписувала роль, статус та відповідальність адвокатів і прокторів, які практикуватимуть в курії, включаючи адвокатів і прокторів Роти. В 1375 р. положення цієї булли відносно обов'язків адвокатів і прокторів були поновлені папою Григорієм XI (1370-1378) [5, с. 13–17].

Аудітор розглядає будь-яку справу, яку йому доручає папа чи найчастіше віце-канцлер; вироки аудіторів остаточні і не підлягають оскарженню, вони можуть бути скасовані, призупинені або заборонені тільки камерарієм. Протягом 70 років авіньйонського періоду в історії римського папства зафіксовано 164 аудітори. Якщо прийняти, що одночасно їх не могло бути більше 12, кожен у середньому працював у Роті близько 5 років. Аудітор апостольського палацу отримував призначення завдяки юридичній освіті: 38 з них були докторами права, 12 – професорами, тільки три аудітори були лише ліценціатами права. Зі 140 аудіторів, для яких відомо місце народження, – 10 англійці, 5 імперці, 2 іспанці, 35 італійці та 88 французи (15 к'єрсійці, 5 лімузенці) [10].

У XIV ст. традиція Роти знайшла відображення в юридичних колекціях (збірниках «Рішень»). Томас Фальстоф зібрав рішення винесені аудіторами між 11 грудня 1336 і 26 лютого 1337 рр. Цю збірку помилково приписують Бернару дю Буке (йому належить збірка судових рішень за період між 1355 та 1365 рр.). Разом з компіляцією 1377 р. Жана Дюму ці збірки називають «старими рішеннями». У 1376 р. Жіль Бельмер та Вільгельм Хорборх почали записувати «нові рішення». Жіль Бельмер спочатку додав 107 транскрипцій старих рішень, зібраних Гійомом Лекоком (Gallici), потім зібрав колекцію з більш ніж 700 рішень, супроводивши представлені аудіторами висновки особистими коментарями, разом із консультаціями різних аудиторів з питань, що розглядаються. Збірки отримали офіційний або напівофіційний характер і незабаром одержали широке поширення в Європі. Сучасні дослідження виділяють вісім колекцій, створених між 1330 і 1390 рр. Напівофіційна колекція Вільгельма Хорборха отримала найбільше поширення (приблизно 250 рукописів).

Висновки. Таким чином, у XIV ст. завершилося інституційне оформлення системи папського правосуддя. Папа Клемент V заснував скорочену процедуру розгляду справ, вона набула надзвичайної популярності при авіньйонському дворі, оскільки реально скорочувала терміни судового розгляду, чим суттєво відрізнялась від тогочасного світського правосуддя. Конституція папи Іоанна XXII «Ratio iuris» від 16 листопада 1331 р. надала трибуналу форму, яку він зберіг по суті аж до раннього Нового часу. Аудітори святого палацу утворили колегію, об'єднану не лише завдяки дотриманню загальної дисципліни та літургічним практикам, а й завдяки характеру та методам роботи. Компетенція аудіторів Роти охоплює всі сфери церковного життя, а прийняті ними рішення стають правовими прецедентами. Саме завдяки римській Роті можна говорити про середньовічну церкву як правну церкву (у певному сенсі, уподібнену до сучасної концепції правової держави).

Література

1. Pennington K. Gratian, Causa 19, and the Birth of Canonical Jurisprudence. *La cultura giuridico-canonica medioevale: premesse per un dialogo ecumenico* / publ. E. De León, N. Álvarez de las Asturias. Milano, 2003. P. 211–232.
2. Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, 25.01.1983. *Acta Apostolicae Sedis*. 1983. Vol. 75(II). P. 1–317.
3. Hoberg, H. Inventario dell'Archivio della Sacra romana Rota (sec. XIV–XIX) / a cura J. Metzler. Città del Vaticano : Biblioteca Apostolica, 1994. 212 p.
4. Santangelo Cordani A. La giurisprudenza della Rota romana nel secolo XIV. Milano : A. Giuffrè, 2001. 873 p.
5. Salonen K. Papal Justice in the Late Middle Ages: the Sacra Romana Rota. New York : Routledge, 2016. 199 p.
6. Killermann S. Die Rota Romana. Wesen und Wirken des päpstlichen Gerichtshofes im Wandel der Zeit. Frankfurt am Main : Peter Lang, 2009. 671 s.
7. Nörr K. W. Romanisch-kanonisches Prozessrecht: Erkenntnisverfahren erster Instanz in civilibus. Berlin, Heidelberg : Springer-Verlag, 2012. XI. 241 s.
8. Salonen K. Reconsidering the Sacra Romana Rota in the Late Middle Ages. *Proceedings of the Fourteenth International Congress of Medieval canon law* / ed. J. Goering, S. Dusil, A. Their. Città del Vaticano: Biblioteca Apostolica Vaticana, 2016. P. 581–588.
9. Mollat G. Contribution à l'histoire de l'administration iudicaire de l'Eglise romaine au XIV siècle. *Revue d'histoire ecclésiastique*. 1936. Vol. 32. P. 877–928.
10. Guillemain B. La cour pontificale d'Avignon (1309–1376). Étude d'une société. Paris : De Boccard, 1962. 807 p.
11. Clemens PP. V, Consitutiones. *Corpus Iuris Canonici* / hrsg. E. A. Friedberg. Leipzig : Tauchnitz, 1881. Bd. 2. Col. 933–1124.
12. Die päpstliche Kanzleiordnungen von 1200 bis 1500 / hrsg. M. Tangl. Innsbruck : Wagner, 1894. LXXXI. 460 s.
13. Rollo-Koster J. Avignon and its Papacy, 1309–1417: Popes, Institutions, and Society. Lanham : Rowman & Littlefield, 2015. XIV. 314 p.

Анотація

Санжаров В. А. **Інституційне оформлення папського правосуддя з повноправною юрисдикцією у XIV ст.: Римська Рота.** – Стаття.

Стаття присвячена дослідженню історії судової системи католицької церкви і проблеми розвитку папського трибуналу, Римської Роти, як інституту; правил звичайної, кримінальної та скороченої процедури розгляду справ; етапів процесу і судової практики розвинутого Середньовіччя. Автором констатовано, що у авіньйонський період організаційна структура папського правосуддя набула закінченого вигляду. Нагальною необхідністю стали спеціалізація та поділ судової влади. До цього повноваження та функції суддів були делегованими (папою) та обмеженими: вони лише проводили розслідування та слухання справи. Вироки за нечастими винятками виносив сам понтифік. Стаття доводить, що за понтифікатів Клемента V та Іоанна XXII папське правосуддя, навпаки, отримало організаційне оформлення з повноправною юрисдикцією. Стверджується, що аудітори апостольського палацу, як і інші куріалісти, утворили колегію, об'єднану не лише завдяки дотриманню загальної дисципліни та літургічним практикам, а й завдяки характеру та методам роботи. Компетенція аудіторів Роти охоплює всі сфери церковного життя, а прийняті ними рішення стають правовими прецедентами. Висловлено думку, що правознавці займають чільне місце при папському дворі як через їх особисті якості, так і через значущість їх функції – стежити за дотриманням закону. Просопографічний та біографічний аналіз колегії аудіторів папського трибуналу демонструє, що завершенням кар'єри багатьох середньовічних церковних суддів були єпископські сани або інші прелатури. Істотною ознакою діяльності Римської Роти є розробка процесуальних норм ordo iudiciarius або римсько-канонічного процесуального права. Збірки рішень суддів папського трибунала отримали офіційний або напівофіційний характер і незабаром набули широкого визнання в Європі. Автор доходить висновку, що організація, процедури судочинства та фіксація прийнятих рішень Римської Роти стали прикладом для наслідування для тогочасних світських судових установ.

Ключові слова: канонічне право, церковна юрісдикція, папське правосуддя, Римська Рота, аудітори.

Summary

Sanzharov V. A. **Organization of Papal Justice with Full Jurisdiction in the 14th century: Rota Romana.** – Article.

The article is devoted to the study of the history of the judicial system of the Catholic Church and the problem of the development of the papal tribunal, the Rota Romana, as an institution; rules of ordinary, criminal and summary proceedings; stages of the process and judicial practice of the High Middle Ages. The author states that in the Avignon period the organizational structure of papal justice was finally completed. Specialization and separation of the judiciary have become imperative. Prior to that, the powers and functions of the judges were delegated (by a Pope) and limited: they only did investigations and hearings of a case. The Pontifex himself pronounced sentences, with rare exceptions. The article proves that under the pontificates of Clement V and John XXII, papal justice, on the contrary, institutionalized with full jurisdiction. It is claimed that the auditors of the Apostolic Palace, similar to other curialists, formed a collegium united by observance of common discipline and liturgical practices, character and methods of work. The competence of the Rota auditors covers all spheres of Church life, and their decisions become legal precedents. The opinion is expressed that lawyers occupy a prominent place at the papal court, both because of their personal qualities and because of the importance of their function – to monitor compliance with law. A prosopographical and biographical analysis of the papal tribunal's board of auditors shows that episcopal ordinations or other prelatures ended the careers of many medieval ecclesiastical judges. An essential feature of the Rota Romana is the development of procedural norms ordo iudiciarius or Roman canon procedural law. Collections of decisions of judges of the papal tribunal became official or semi-official in nature and soon gained widespread recognition in Europe. The author concludes that the organization, procedures of the proceedings and the recording of the decisions of the Rota Romana became an example to follow for the then secular courts.

Key words: canon law, ecclesiastical jurisdiction, papal justice, Rota Romana, auditor.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Збірник наукових праць

Випуск 93

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Збірник розраховано на наукових працівників, викладачів, студентів юридичних вищих навчальних закладів і практичних працівників органів державної влади й місцевого самоврядування.

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. ***Г. І. Чанишева*** *(головний редактор), д-р юрид. наук* ***М. Р. Аракелян*** *(заступник головного редактора), канд. юрид. наук* ***О. В. Дикий*** *(відповідальний секретар), д-р юрид. наук, проф.* ***С. С. Андрейченко,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***Л. Р. Біла-Тіунова,*** *канд. юрид. наук* ***В. А. Динту,*** *д-р юрид. наук* ***В. В. Дудченко,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***Т. А. Латковська,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***В. О. Туляков,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***Г. О. Ульянова,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***В. І. Фелик,*** *професор права* ***George A. Bermann*** *(США), д-р юрид. наук, проф.* ***Bernd Wieser*** *(Австрія).*

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія»,
протокол № 8 від 28 лютого 2022 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ 19035-7825 ПР від 14.11.2011 р.

На підставі Наказу Міністерста освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі юридичних наук (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність», 293 «Міжнародне право»).

Сайт видання: www.apdp.in.ua

ISSN 2309-818X

© НУ «ОЮА», 2022

ЗМІСТ

О. Є. Картамишева, А. І. Сирота
Переказ коштів як фінансова послуга 3

Є. В. Крук
Гарантії притягнення суб'єктів вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення до цивільно-правової відповідальності 11

Т. В. Лісова
Правовий механізм відновлення земель: окремі аспекти 20

A. V. Matvieieva, L. V. Yerofyeyenko
The role and importance of the functions of economic procedural law 30

В. А. Санжаров
Інституційне оформлення папського правосуддя з повноправною юрисдикцією у XIV столітті: Римська Рота 37

А. Г. Федосова
Особливості здійснення орендної форми державно-приватного партнерства у науково-освітній сфері в Україні 44

А. Г. Шкребтієнко
Правова природа міжнародної організації мобільного супутникового зв'язку (IMCO) 54